

Koho si volíme?

Volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR

Výdaje měst a obcí v České republice dosáhly v roce 2016 přibližně 240 mld. Kč, což představuje zhruba 5,1 % HDP. Za výdaje nesou plnou odpovědnost místní zastupitelé: odpovídají za hospodaření, rozpočty, peněžité fondy, správu nemovitostí, obecní školy nebo obecní policii. Při velkém rozsahu jejich odpovědnosti a kompetencí je důležitá otázka, kdo místní zastupitelé jsou, jaké mají charakteristiky a kvalifikace, a jak naplňují předpoklady pro úspěšné vykonávání svých funkcí.

Praha, 17. srpna 2017 V pořadí dvanáctá letošní studie think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR mapuje charakteristiky místních zastupitelů v České republice s ohledem na jejich vzdělání, věk, pohlaví a předchozí profesi a hodnotí, jak se profil zastupitele mění v závislosti na velikosti obce.

„Studie se detailně věnuje způsobu obsazování míst v zastupitelstvech měst a obcí, včetně pozic starostů, kteří do těchto pozic musí projít volební soutěží. Zvláštní pozornost analýza věnuje otázce, jaký výběr kandidátů mají voliči ve městech a jaký na vesnici,“ říká její autor a výzkumník IDEA **Ján Palguta**.

Vzdělání kandidátů i jejich profesní zkušenosti nadprůměrné

Z analýzy dat Českého statistického úřadu týkající se o 233 tisíců kandidátů a 62 tisíců zastupitelů vyplynulo, že **do voleb v ČR obecně vstupují vzdělanější kandidáti, než je průměr populace:** podíl VŠ vzdělaných lidí mezi kandidáty je 27,4 procent, což je téměř dvojnásobek podílu populace s VŠ titulem u populace starší 29 let.

Dalším zajímavým zjištěním je, že **demokratickými volbami dochází k dalšímu pozitivnímu výběru zastupitelů.** Mezi zvolenými členy zastupitelstva je o 23 % více vysokoškolsky vzdělaných jedinců a o 39 % více manažerů nebo kvalifikovaných odborníků než mezi kandidáty.

Klíčový poznatek: atomizované Česko

Klíčovými zjištěními studie však je, že **s klesající velikostí obce výrazně klesá intenzita volební soutěže.** Zatímco v obcích s 10-20 tisíc obyvateli soutěží o jedno místo zastupitele v průměru 8,8 kandidátů, v obcích do 1 000 obyvatel je to v průměru pouze 2,2 kandidátů.

Jedním z důvodů je to, že Česká republika má silně atomizovanou správní strukturu. **90 % českých obcí má méně než 2 000 obyvatel (v průměru pouhých 1 640 obyvatel na obec), což značí, že průměrná velikost českých obcí je nejnižší ze zemí OECD a představuje pouhou šestinu průměru OECD.**

Pro srovnání: v rámci OECD má nejvyšší průměrný počet obyvatel municipalit Jižní Korea, Velká Británie a Irsko – všechny nad 100 000 obyvatel, což vypovídá o tom, že samosprávné jednotky v těchto zemích jsou upořádány na zcela jiné bázi.

Atomizovaná správní obecní struktura přináší i řadu výhod. Může usnadnit a urychlovat identifikaci potřeb místního obyvatelstva a flexibilněji hledat řešení, která odpovídají místním podmínkám. V ČR je však atomizace tak veliká, že přináší i významné nevýhody. Mezi ně patří – kromě malé konkurence při výběru kvalifikovaných kandidátů do zastupitelstev a na funkce starosty a místostarosty v malých obcích -- především **vyšší administrativní náklady** v důsledku multiplikace nejrůznějších náročných agend nebo **omezení obcí vyplývající z omezených investičních kapacit**.

„Sídlní struktura v ČR může představovat významnou limitaci pro kvalitu i efektivitu veřejné správy. U nízkého počtu volebních kandidátů můžeme na základě statistik vyloučit, že by šlo pouze o důsledek jiné demografické struktury obyvatelstva. Je zřejmé, že pro celkové zhodnocení nákladů a výnosů atomizace státní správy je třeba dalšího výzkumu, který se podrobněji zaměří na další aspekty fungování obcí,“ uzavírá Ján Palguta.

Studie s názvem „**Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR**“ [ke stažení na webu IDEA](#).

Kontakt:

IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR, v.v.i.
Telefon: +420 224 005 146, +420 602 698 440

Ján Palguta
výzkumník IDEA
telefon: (+420) 608 742 867
jan.palguta@cerge-ei.cz

Ondřej Lukáš
PR manažer IDEA
telefon: (+420) 776 186 529
ondrej.lukas@cerge-ei.cz

Poznámka pro editory:

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na <http://idea.cerge-ei.cz/>. Sledujte nás také na facebooku <https://www.facebook.com/ideacerge>.